

Jannar - Frar 1984

Nru. 16

Wara l-laqgħa storika bejn il-Q.T. il-Papa Ġwanni Pawlu II u l-'killer' Ali Agca.

Hsebijiet u Tifkiriet

“Rajt tnejn
jitektellmu f'ċella . . .”

It-Tlieta: 27 ta' Diċembru 1983
il-Hin: Larloġġ ellettroniku kien qed jimmarka t-tmienja ta' filgħaxija. B'dew l-Ahbarijiet . . .

L-ewwel, il-punti ewlenin: Tifrik u tkissir ġo Beirut . . . splużżjoni f'Parigi . . . numru ta' nies mixlija fuq serq ta' persuni . . . Kont għoddnin qomnt minn posti biex nitfi t-T.V. Kont xbajt sal-ponta ta' mniehri b'dal-gwaj kollu li qed jifni lid-dinja. Iżda, waqaf . . . quddiem, deher diehel ġo ċella l-Papa Karol Wojtyła, b'idejhem kemm kemm mitfuha, qisu jrid jilqa' fi hdanu lil xi hadd.

Wieqaf, b'idejhem mitfuqa, iżda b'għajnejh jibbru, deher Mehmet Ali Agca, it-Tork li fit-13 ta' Mejju 1981, kien immira u spara fuq il-Papa ġo Pjazza San Pietru.

Poġġew bil-qegħda, u harsu f'għajnejh xulxin. Bla kliem . . . biżżejjed harsa biex wiehed jesprimi dak li jkun qed jhoss fil-fond ta' qalbu.

L-għassiesa twarrbu, u dawkl il-akkumpanjaw lill-Papa stennew il-bar a miċ-ċella. U hemm bil-bieb mitfuh, b'għassiesa lesti għal kulma jista' jinqala', beda għaddej id-djalogo bejn tnejn, minn taht il-lisien . . .

Il-Papa Missier ibaxxi rasu u jiftah widnejh għal dak li ried iġhidlu Ali Agca. Idejhem marbuta, b'għajnejh kemm kemm mhux iġhumu fid-dmugh, beda jħarrek bil-mod rasu, biex juri li kien qed jifhem kollox. Id il-leminija, telgħet imbagħad bil-mod il-mod, sakemm rasu niżlet tistrieħ fuqha, u f'dik il-qagħda, tixbah ferm il-qagħda ta' saċerdot attent jisma' d-dnubiet tal-bnedmin, il-Papa dam għal tul ta' hin.

X'qalu? Ma nafx. U forsi ftit li xejn jimpurtanti.

Li jimpurtanti hu dak li ma qalux . . .

Ma tghajrux . . . ma heddewx lil xulxin . . . ma żammewx f'qalbhom. Il-Papa, li tliet jiem wara l-attentat kien diġa

stqarr li hafer lil dak li pprova joqtlu, illum kien qiegħed jitektellm mieghu ras imb'ras . . . Ali Agca, il-bniedem li kien halef li joqtol il-Papa u ma rmxix, issa kien hemm ipespes f'widnejh . . . X'kien ġara?

Kienet rebħet l-imħabba . . . L-imħabba ta' missier li fil-persuna ta' dak li ried joqtlu ra wieħed mill-merħla li kien hemm bżonn jidhol mill-ġdid fil-maqjel. L-imħabba ta' bniedem qattiel, li wara li ntebah bil-ġest infami li kien wettaq dahlet tiehu pussess ta' qalb li qabel kienet mgharqa bil-mibgheda . . .

U ma setgħax ikun mod ieħor . . . propju f'din is-sena Mqaddsa tar-Redenzjoni . . . ftit jiem biss wara li ntemm is-Sinodu ta' l-Isqifijiet dwar ir-Rikonċiljazzjoni . . . u Ġwanni Pawlu II, il-Papa li ta lid-dinja l-Enciklika "Għani fil-Hniena".

U stħajljtni qiegħed nara film qawwi ta' Zanussi jew Bergman . . . Iżda le . . . Il-ġraja kienet vera.

Ta' l-inqas, għal darba it-TV wasslilna messagġ ta' imħabba. Dawk it-tnejn minn nies jitektellmu ġo ċella fiskiet, ras imb'ras kellmu lil miljuni ta' nies bis-silenzju tagħhom. L-għafsa ta' idejhom filmkien tenniet ix-xewqa ta' dawn in-nies ta' rieda tajba, li l-bniedmin kollha tad-dinja jagħmlu l-istess, biex terġa' issaltan l-imħabba u s-sliem.

U l-aħħar tghannieqa li taw lil xulxin xegħlet tama fil-qalb ta' kull midneb, għax fakkret li hekk jagħmel Alla mal-midneb li jisgħobih mid-dnub li jkun wettaq.

Il-bahar immens ta' l-imħabba ta' Alla jibla' ġo fih il-bahar tad-djufija u tad-dnub.

Kan. Dun Salv Borg

Kemm Jien Matur?

Iż-żmien għaddej qisu holma. Bil-kemm inkunu għadna bdejna sena ġdida li din ma titgerbix u ttir mar-rih. Mat-tergib tas-sena il-bniedem jikber fl-età u fil-maturità. Fuq il-kobor fl-età, din issir bilfors u kullhadd l-istess. Fuq il-maturità, din tikber skond kemm il-bniedem jakkwista esperjenza u kemm fi hsiebu, kliemu, kif ukoll għemilu ma jibqax bħat-ffal, iżda jsir adult u jintegra ruhu sewwa fis-soċjetà.

Forsi bħalissa qed tistaqsu lilkom infuskom: "Jien, kemm jien matur? Hawnehkk nahseb li l-aħjar li nagħmlu u li niequ fuq biex nahsbu fuq xi punti ewlenin li permezz tagħhom naraw ftit aħniex maturi, u kif nakkwistaw din il-maturità:

1. Ipprova ara li l-persuna li trid tgħix magħha tagħmilha li thossa ruha importanti.
2. Irippetta l-opinjoni ta' haddiehor u għieglu jhoss li l-idea kienet u għadha tiegħu.
3. Fittex li tapprova u tapprezza sinċerament dak li l-ohrajn jagħmlu.
4. Aħjar tagħmel mistoqsijiet milli tagħti ordnijiet.
5. Meta teżamina biċċa xogħol, fittex aiktat dak li jisthoqqlu tiffir milli dak li jisthoqqlu ċanfir.
6. L-aqwa mezz biex tirbah argument hu li tiskartah.
7. Uri l-gratitudni tiegħek lejn min jagħmillek xi pjaċir.
8. Tbissem, ifrah, u għix kuntent ma' Alla u ma' hutek il-bnedmin.

Għamilt Riżoluzzjoni Habib?

Mal-bidu ta' Jannar hi drawwa ta' hafna li jagħmlu xi riżoluzzjoni fejn iwiegħdu li jagħmlu hilitom biex ir-riġal ta' Sena Ġdida jippruvaw jużawh mill-aħjar li jistgħu. Xi wħud iġhidulek x'jiswew dawn ir-riżoluzzjonijiet li bil-kemm tilhaq tgħaddi għimgha li ma jtirux mar-rih? Veru li ninsaw, imma dan ma jfissirx li m'għandniex nagħtu kelma ta' rġiel biex nirrangaġw haġjitna.

U biex dan jirnexxi, hemm bżonn li nagħmlu bħal dak ir-

raġel li jkun se jibda vjaġġ. Dan ma jkunx kuntent biss li jaf li sejjer bl-ajruplan, imma jistaqsu fuq il-ġurnata u l-ihn preċiż tat-tluq. Ahna wkoll qegħdin fuq vjaġġ li biex nsewghu irridu nkunu lesti nobdu direttivi li huma: "Hajja tajba - bogħod mid-dnub". Li hemm bżonn minna hu li nkunu ċari magħna nfusna rigward xi rriđu nirrangaġw u diċi li nistgħu nirrangaġw.

Mela kif għadna bil-bidu tas-sena, għax ma nistaqsux bis-sinċerità kollha f'ħiex ahna lejn "l-art imwiegħda"? Neżaminaw f'ħiex ahna fit-toleranza, fil-kliem fuq il-proxxmu, fil-ġenerosità, fl-imħabba. U nitolbu lil Gesù jgħina fir-riżoluzzjonijiet tagħna li nneħħu d-difetti u noholqu ambjent aħjar kull fejn ngħixu. "Jekk f'sena neqirdu difett wieħed, fi ftit snin insiru qaddisin" San Filippu Neri.

Ix-Xitwa Magħna.

Mal-bidu tas-sena ġdida jitfaċċa fuqna wkoll l-istaġun tax-xitwa. Mal-kliem xitwa ahna nassoċjaw xita, rih, ksieħ, maltemp, influwenza u dawk il-hwejjeġ l-ohra li jġib miegħu dan l-istaġun. Mhux ta' b'xejn li hafna niegħ ma jiehdu pjaċir bi-xitwa. Mhux l-ewwel darba li tinqabad f'xi xita qawwija u ma tkunx amant tajjeb. Jew kemm-il darba jkollok seba mitt sena biex tmur xi okkażjoni u ssib li tkun thassret minħabba l-maltemp. U biex ma nsemmux dawk li l-maltempati tal-biża' li xi drabi jahkm u fuq il-gzejjer tagħna.

Imma wara din it-tbatija, il-maltemp, tiġi t-gawdija, il-bnazzi. Hemm bżonn li jkollna x-xitwa biex wara jkollna r-rebbieġha - iż-żmien sabih meta kollox jiehu l-hajja u ninsaw it-tbatijiet li nkunu għaddejna minnhom. Il-hajja tagħna ta' kuljum hi bħax-xitwa. Ahna wkoll ikollna l-maltempati fil-ġieda tagħna biex ngħixu tajjeb. Il-qtiegħ il-qalb li jiġi fuqna ikun qisu dak l-iġħab iswed tal-maltemp. Imma wara li jgħaddu l-burraġki l-twemmin tagħna jerġa' jissoda u tfeġġ fuqna r-rebbieġha dejiema li sseħħ fil-għaqda tagħna ma' Kristu fil-ġenna, fejn xejn u hadd ma jkun jista' jfridna minnu.

NILTAQGHU NHAR . . .

JANNAR 1984
Il-Hadd 1.

L-Erbgħa 4.
Il-Gimgha 6.

Is-Sibt 7.
Il-Hadd 8.

FRAR 1984
L-Erbgħa 1.
Il-Hamis 2.

Il-Gimgha 3.

Is-Sibt 4.
Il-Gimgha 10.

Il-Hadd 12.

L-Erbgħa 22.

Sollennità ta' l-Imqaddsa Marija Omm Alla. Fis-8.00 a.m. Konċelebrazzjoni Solenni.

Siegħa Adorazzjoni Komunitarja fis-2.00 p.m.
L-Ewwel Gimgha tax-xahar. Ġurnata Espożizzjoni Solenni. Fis-7.00 p.m. Quddiesha għall-irġiel u għuvintur.

L-Ewwel Sibt tax-xahar. Ġurnata Espożizzjoni Solenni. Sollennità ta' l-Epifanija. Fis-8.00 a.m. Konċelebrazzjoni Solenni.

Siegħa Adorazzjoni Komunitarja fis-2.00 p.m.
Festa tal-Prezentazzjoni tal-Mulej (Il-Gandlora) Fis-6.00 p.m. Konċelebrazzjoni Solenni.

L-Ewwel Gimgha tax-Xahar. Ġurnata Espożizzjoni Solenni. fis-7.00 p.m.

quddiesha għall-irġiel u għuvintur.
L-Ewwel Sibt tax-Xahar. Ġurnata Espożizzjoni Solenni. Sollennità tan-Nawfragju ta' San Pawl f'Malta. Obbligu tal-quddies. Fis-6.00 p.m. Konċelebrazzjoni Solenni.

Festa tal-Madonna ta' Lourdes. Fis-4.00 p.m. Konċelebrazzjoni Solenni.

Festa tal-Katedra ta' San Pietru. Fis-6.00 p.m. Konċelebrazzjoni Solenni.

MADWAR ELF U SEBA MITT SENA ILU . . .

... fxi nhawi ta' l-Asja Minuri, sehhet grajja f'it jew wisq mobhija propju għax ugwali għal tant oħrajn bħalha li sehhew fl-istess żmien u fl-istess oħrajn. Fi hdan ta' familia dehret tarbija għida - iben li l-ġenituri tiegħu tawh l-isem ta' GORĠ. Grajja fiha nfisha komuni. Grajja li kienet ilha tirrepetiruhha fi hdan familia oħrajn sa mill-ħolqien tal-bnedmin u li għalhekk ma hallietx mall-ewwel marka li tidher fl-istorja mitkellma jew miktuba tal-bnedmin. U l-memorja nisranija ma kinitx ser titkellem dwar din il-grajja propju fiz-żmien tagħna li ma kiex għall-fatt illi t-tarbija li twieldet 17 il-seklu ilu u li għaliha qed nirreferu saret il-qaddis martri aktarx l-izjed magħruf u meajum fl-istorja tad-dinja nisranija.¹

Possibilità ta' tagħrif

Jekk min-naha l-wahda nistgħu nġidni illi għandna tagħrif bis-sħiħ dwar il-kult ta' San Ġorġ u l-popolarità tiegħu fid-dinja kollha, min-naha l-oħra jkollna nġidni li bl-ebda mod m'għandna l-istess kotra ta' tagħrif dwar il-hajja ta' dan il-qaddis mit-twelid sal-mewt tiegħu f'idejn il-persekuturi tal-Knisja ta' Kristu. Infatti dan in-nuqqas ta' tagħrif profund dwar it-twelid u, imbagħad, is-sensjela ta' grajjet li dammew il-hajja terrena ta' San Ġorġ ma nisubux biss fil-kas ta' dan il-qaddis tagħna imma hu komuni għall-kotra l-kbira tal-qaddisin martri ta' l-ewwel żmienijiet tal-Knisja kemm jekk wiehed jibda mill-istess dixxipli .ewlenin ta' Kristu u mbagħad jissokta fl-għadd kbir ta' nsara li sfaw vittmi tar-ripressjoni Rumana u temmew hajjithom fis-satra tal-kotra anonima.

Inkunu mingħajr għaqal jekk mill-istorja profana, speċjalment dik miktuba minn awturi pagani, nistesswew tagħrif dettaljat dwar San Ġorġ jew xi nsara oħra martri. Infatti mhux biss dawn id-dettalji minn fonti pagani jonqsuna! Jonqosna saħansitra hafna tagħrif ġenerali li neftieġu dwar ir-ripressjonijiet li l-awtoritajiet Rumani wettqu kontra l-insara: ir-raġunijiet tagħhom u l-iżwolgiment u l-kobor tagħhom f'għajnejt il-pagani. Il-parti l-kbira tat-tagħrif li għandna dwar il-presekkuzjonijiet kontra l-Knisja infatti ġeja min-naha nisranija². Għalhekk wiehed malajr jifhem u ma jistagħgibx bl-assenza ta' tagħrif dwar San Ġorġ fil-kotra ta' l-istorja profana. Għall-istorja profana dan iż-żagħżuġ nisrani kien wiehed fost il-hafna oħrajn, mistura għal għajnejha, li mienu fl-istess ċirkostanzi tiegħu: la kienet taf bih u wisq inqas kienet ser taħseb fil-grajja tat-twelid tiegħu!

Inkunu wkoll bla għaqal jekk nippretendu li nisbu fl-istorja ekklezjastika t-tagħrif storiku li nixtiequ f'idejna dwar it-twelid ta' San Ġorġ. Ir-raġuni hi sempliċi. L-interess ta' l-istorja ekklezjastika fl-insara martri għandu dejjem il-bidu tiegħu fil-mument tal-passjoni tagħhom u dan għal raġuni profundament teoloġika.

L-istorja ekklezjastika ma tagħtit importanza lill-jum tat-twelid storiku ta' dawn il-martri l-għaliex għal għajnejha l-veru twelid ta' dawn il-qaddisin seħħ mhux meta twieldu mid-demm u l-laħam imma fid-data tal-mewt tagħhom minhabba l-isem ta' Kristu. Kienet il-mewt għal Kristu li rebbitilhom il-kuruna tal-glorja u tagħhom bidu għall-hajja tas-sena li għaliha l-hajja fuq din l-art kienet biss thejjiġa! Kienet ix-xhieda mdemna tagħhom li ta bidu għall-'memoria' tagħhom fost l-insara li kienu għadhom pellegrini f'dan il-wied ta' dmugħ. Kienet l-għaqa tagħhom mall-passjoni salwifika ta' Kristu li tat

Bi thejjiġa għal ċelebrazzjoni dejjem aktar awtentika tal-Festi Centinarji ta' San Ġorġ, qed nippublikaw l-ewwel fost sensjela qasira ta' riflessjonijiet dwar dan il-qaddis martri li b'mod ta' l-għoġeb għied lejha l-ammirazzjoni u l-qima ta' kotra bla għadd ta' nsara tul dawn l-aħħar elf u seba' mitt sena. *Kitba ta' Fr. Joseph Farrugia.*

SAN ĠORĠ TAL-ETJOPJA
Gogjian Amhara

bidu għas-setgħa interċedetriċi tagħhom f'seħem ma' Kristu rebbieh quddiem it-tron ta' Alla l-Missier. Għalhekk il-għajnejn ta' l-istorja ekklezjastika id-"dies natalis" - il-jum tat-twelid - ta' San Ġorġ mhux il-jum li fih hu twieldet għal din l-art imma dak li fih twieldet għas-sena.

It-Tagħrif li Għandna

Allura xi jfisser dan kollu? Fisser illi dwar it-twelid ta' San Ġorġ ma nafu xejn? Twegiba fl-affermattiv għal din il-mistoqsija tkun twegiba irresponsabbli. Għaliex daqskemm hu veru l-fatt illi dwar il-hajja terrena ta' San Ġorġ it-tagħrif li għandna hu f'it, daqstant ieħor hu veru li l-fatt tagħrif li għandna dwaru hu biżżejjed biex jindikalna d-data probabli tat-twelid tiegħu.

Infatti kemm it-tradizzjoni hajja fi hdan il-komunitajiet qodma ta' l-insara kif ukoll l-eżerċizzju ta' xjenza moderna donnohm jaqblu id f'id biex flimkien juruna iż-żmien li fih iż-żagħżuġ martri Ġorġ fetaħ għajnejh għad-dawl tad-dinja. Jekk min-naha l-wahda għandna fost l-aġjografi l-qbil fil-fehma li San Ġorġ bata l-martirju fis-sena 303 W.K. meta kellu madwar 1-20 sena,³ min-naha l-oħra għandna l-konferma sħiħa ta' din il-fehma fl-eżamijiet xjentifiċi bil-metodu komparattiv magħmula dan l-aħħar mill-'Istituto di Antropologia' ta' l-università ta' Bologna fuq il-fidaljiet ta' l-għadam ta' San Ġorġ meqjum f'Ruma, Verona, Ferrara u Como.⁴ Ix-xjenza moderna offriet konferma għat-tradizzjoni antika li San Ġorġ miet meta kellu madwar l-għoxrin sena u għalhekk it-tradizzjoni ta' x-xjenza jaqblu li l-jum tat-twelid

jissokta /paġna 4

LAQGHA DJOĊESANA GHAŻ-ZGHAŻAGH

Mijiet ta' żgħażaġh minn Għawdex kollu attendew għal Laqgħa li saritilhom fil-Bażilika tagħna nhar il-ġimgħa 18 ta' Novembru 1983, organizzata mill-Group Djoċesan għall-Attivitajiet taż-Zgħażaġh. Il-Laqgħa, li kellha bħala tema ewlenija "Gesù Hu s-Sultan ta-Paċi", saret b'konnessjoni mall-festa ta' Gesù Sultan tal-Holqien Kollu, u tmexxiet minn Patri Pawl Chetcuti S.J.

Gie mistieden ukoll I.E.T. Mons. Isqof Nikol Cauchi li fetah il-laqgħa bili kellem liż-zgħażaġh miġbura. Huwa qalilhom li biex timxi wara Kristu trid tkompli tafu lil Kristu. "Dawn il-laqgħat iġinukom biex tkompli tagħru lil Kristu u timxu warajh." Huwa radd ħajr lill-organizzaturi tal-laqgħa.

Tajja u ġvni b'mbagħad qraw żewġ siltiet mill-Vanġelu: id-djalgo ta' Gesù ma' Pilatu u x-xbieha ta' Gesù bħala r-Raġaħ it-Tajeb.

Fit-taħdita tiegħu Fr. Chetcuti tkellem dwar kif Gesù jagħtina s-sliem tiegħu mhux kif tagħtihulna d-dinja. "Fid-dinja sirna ma jimpurtanix jekk dak hux miżżewweġ, jekk dik hix miżżewġa. Ma jimpurtanix jekk inxix se naqla l-inkwist lil dik il-familja, lil dik il-persuna. Basta noġġod tagħaj jien". Din mhix il-paċi ta' Kristu. Huwa jagħtina s-sliem tiegħu billi jaqred minn qoq fina l-ghira, il-pika u d-diżordni. "Jekk hawn xi hadd li għandu l-mibgħeda f'qalbu lejn xi hadd, jiddeċiedi li johroġ minn hawn il-lejla b'qalbu mnadda u mimlija mħabba," qal Fr. Chetcuti liż-zgħażaġh. "Gesù huwa s-sultan li jixhed għas-sewwa u kull min jimxi warajh isalva."

Persuna miżżewġa tat l-esperjenza tagħha ta' xhieda nisranija f'waqti diffiċli f'ħajjitha.

Fr. Chetcuti b'mbagħad mexxa sessjoni ta' talb spontanju quddiem Gesù ewkaristija waqt li fil-Knisja nholqot atmosfera differenti permezz tad-dwal. Fil-Laqgħa ha sehem il-kor "Fraternitos" tal-Moviment Pro Sanctitati.

EDITORJAL

IS-SENA T-TAJBA

Is-Sena t-Tajba!

Awgurju li żgur tennejna mijiet ta' drabi f'dawn l-aħħar jiem. B'żewġ kelmiet sellimna lil xulxin, u xtaqna sena tajba lil kull min iltaqjna miegħu.

Qatt waqaft taħseb, x'hemm mistur wara dawn iż-żewġ kelmiet?

Qatt ġibt quddiem għajnejk x'tifsira għandhom?

X'aktarx li le; jew inkella ngħidu sempliċement li bihom nixtiequ sena tajba u daqshekk: U hawn qiegħed iżball li hafna qegħdin naqgħu fih sena wara l-oħra. Noffru haġa lil haddiehor, bla ma nkunu nafu eżatt x'qed naqgħu.

L-Awgurju ta' sena tajba jiġbor fih programm ta' ħajja. Nixtiequ sena tajba jfisser: "rridu il-ġid lil xulxin matul is-sena li tkun qed tibda".

X'jiġifieri: "irridu l-ġid"?

IRRIDU L-ĠID jfisser li aħna lesti li naqgħu hilitna kollha biex ngħinu lill-oħrajn jgħidu tajeb matul is-sena li għadha kif bdiet. Jfisser ukoll li nkunu kontinwament b'seba' għajnejn - biex ma nkunux aħna li nteflu dak il- "ġid" li xtaqna lill-haddiehor; u dan kollu jista' jsir, jekk aħna ikoll inwettku sewwa d-dmirijiet tagħna, napprezzaw lil dawki kollha li jinsabu madwarna, unkonu dejjem lesti li ngħinu lil kulhadd, f'kull hin, u f'kull ċirkustanza.

Jekk naqgħu hekk inkunu qegħdin naqgħu tifsira lill-awgurju tagħna.

Jekk naqgħu hekk, l-awgurju tagħna ta' "IS-SENA T-TAJBA" jkun impenn min -naħa tagħna biex naqgħu mis-sena l-ġdida sena verament tajba għalina u għall-oħrajn.

DONAZZJONJIET

- Kan. Onor. C. Grima (Gibлта); G. Mercieca;
- F. Galea; A. Pace (Malta) — Lm1
- S. Galea - 20c. F. Vassallo - 25c
- G. Casuti (Canada) - \$10; T. Zammit (Aust.) - \$5;
- C. Farrugia (Aust.) - \$20; E. Attard (Aust.) - \$10.

jaqbad minn paġna 3

taż-żagħżuġ martri Gorg għandu jiġi marbut mall-bidu tas-snin tmenin tat-tielet seklura wara Kristu. Dan li għadna kif rajna jurina li ma nkunux 'il bogħod mis-sewwa jekk ngħidu ilu ninsabu fiż-żmien marbut mas-17 il-ċentinarju mill-ewwel twelid ta' dak iż-żagħżuġ illi f'ħajtu "theġġeg bin-nar ta' l-Ispirtu s-Santu u b'mod ta' l-għaġeb trettaq bis-sinjat tas-salib",¹ liema sinjal wildu għall-ġenna: twelid li ż-żagħżuġ Gorg għadda minnu b'mod l-akta erojku tant illi ġibed lejha l-ammirazzjoni, l-immaginazzjoni u d-devizzjoni ta' kotriet kbar ta' insara mxerrdin mad-dinja tul iż-żmienijiet kollha sa mit-twelid tiegħu għas-sema.

3 Ganti għas-Sajf 1984

☆ **FOUR 1: Italia - Franza (Lourdes) - Spanja**
mid 19 ta' Luġu sat 3 ta' Awissu

☆ **FOUR 2: Italia**
mill-4 sal 11 ta' Awissu

☆ **FOUR 3: Inghilterra - Skozja**
mid-18 - 29 ta' Awissu

★ ★ ★ ★ ★ ★ ★ ★

NOTI

1 D. BALBONI, Giorgio, santo martire, in *Biblioteca Sanctorum*, VI, col. 112-321, ID. *San Giorgio Martire*, Roma 1966, pp. 10-20.
 2 S. BORRELLI *Il Megalomartire San Giorgio*, Napoli 1902, pp. 315-490. L-għadd ta' pubblikazzjonijiet dwar San Gorg mad-dinja kollha hu tassew impressionanti: cf. G. MORELLO, *Contributo per una bibliografia su san Giorgio*, Roma 1978, *passim*.
 3 J. LORTZ, *Storia della Chiesa*, I, Alba 1976, pp. 99-100 +
 4 C. S. BORRELLI, *op.cit.*, p. 666.
 5 D. BALBONI, *Tradizione e storicità di San Giorgio*, in *L'Osservatore Romano*, 23 aprile 1983, p. 5.
 6 *Beatus uero Georgius, Sancti Spiritus igne succensus et uexilo crucis igne uolubilitate promunitus...* S.P. DAMIANI, *Sermo 3, De sancto Georgio*, PL 144, 567-571.

Għad għandi ittra li dehret snin ilu f'gazetta Amerikana għax tassew laqitni. Kienet tgħid hekk: "Dal-aħhar kelli ħabib li qatel ruħu b'idej; iehor ipprova tliet darbiet f'14-il xahar. Jien ukoll ridt inieħhi ħajti. Għaliex? Kellna kollox: futur sabiħ, flus, imma kien jonqos ħaġa waħda: l-imħabba. Li kieku ta' madwari wrewni li jħobboni qatt ma kont ser infittex noqtol lili nnifsi. Kemm nistgħu nuru aktar imħabba lil ta' madwarna: daqsxejn ta' t'bismissa ma' min tiltaqa", taptipa ħafifa f'inkuraġġiment, tismagħhom, turihom li taf li jeżistu! Kultant li tisma' hu biżżejjed. Tista' ssalva ħajja bla ma taf jekk tkun lest turi li l-oħrajn għandhom valur, u li int thobb u din turiha f'imġibtek." Fid-dinja tallum, bil-progress kollu tagħha u bil-problemi kollha li għandna, jidher li għad ma tghallimniex il-lezzjoni ta' Kristu "Hobb li għajrek bħalek nnifsek." U hemm ħafna modi, sempliċi u ordinarji, kif nista' nuri mħabbi lil għajri:

1. Uri Interess fl-Oħrajn: fi studju li sar xi snin ilu f'università fuq 20 żagħżuġ li kienu delinkwenti imma li meta kibru bidlu ħajjithom, sabu li lkoll kienu ġew salvati minn mara waħda, l-għaliema twajba tagħhom: "Dawk it-tfal," qalet, "Lkoll niftakarhom sew. Habbjejhom, kull wieħed minnhom", Kienet l-influwenza tajba tagħha li żammithom 'il bogħod minn ħajja ta' serq u delitti. Jekk hemm bżonn ta' xi ħaġa aktar minn kollox, fid-dinja tallum, hi l-imħabba, u aktar nies, individwi, li lesti jagħtuha.

2. Uri mħabtek fil-prattika: Vera li Alla jhobb lill-bnedmin kollha, imma għandu mħabba speċjali għall-fqar, għall-batuti, għal dawk bla xogħol, għall-morda. Imma Hu jrid jinqeda bina biex din l-imħabba tiegħu tasal sa għandhom. Din hi l-isfida għalina. Darba waħda mara li kienet żżur il-morda fi sptar ġo New York, xogħol li għamltu għal 40 sena sħaħ, qalet: "Tista' tgħid il-pazjenti kollha fi sptar iħossuhom waħedhom u mbeżżiġhin; imma kemm iħossuhom aħjar meta jafu li xi hadd lest li jagħti każhom, u juri interess fihom!" Mhux biżżejjed ngħid lil dak li għandu bżonn: Alla

jgħinnek, u jien naħsel idejja. L-imħabba ma turix ruħha bil-kliem, imma bil-fatti.

3. Il-bniedem jġu l-ewwel: hawn min għaliħ l-ewwel u qabel kollox tiegħi xi ideja, xi idejal, l-istituzzjoni, jew l-organizzazzjoni.

Niftakar fil-kliem li qal wiehed: "Għaliġa l-idejal hu li nuza t-talenti tiegħi biex naqdi lill-oħrajn. Jien nemmen fil-bniedmin u dejjem aktar jinterressawni l-bniedmin milli l-idejal jew hwejġ materjali. Jien nemmen li l-bniedem huwa essenzjalment tajeb, u li jrid min iħobbu, jirrispetta u jiftakkru. Lkoll għandna naħdmu biex inwettqu dal-idejal."

Imħabba għall-oħrajn ma tiġix faċli: mhux meta jfittlii. Trid tkun sinċiera u deġiema. Meta tkun hekk il-Mulej jista' jagħmel hwejġ kbar permezz tiegħi, u għaliġa ukoll.

4. Hu lill-oħrajn kif inħuma: li wiehed jieħu u jaċċetta lill-oħrajn hu aktar diffiċli milli naħsbu; mhix vera mħabba li ngħid li nħobb biss meta wiehed ibiddel xi difett. Benjamin Franklin kiteb: "L-aħjar ħaġa li tagħti lill-għadu tiegħek hi l-maħfra; lil min hu kontrik, toleranza; lil-ħabib, widintek; lil ibnek, eżempju tajeb; lil missierek, rispetti; lil omokk, imġiba li tagħmilha kburiġa bik; liliek nnifsek, u lil kulhadd, imħabba." Li kieku kellna nimxu fuq dal-parir x'bidla jkun hawn fis-socjetà!

Bħala pjan ibla minn hawn:

- Ara fil-belt jew raħal fejn tgħix, min thoss li għandu bżonn u li int stess tista' taqdi: forsi xi mhix li jrid min jaqdi, xi marid min jinvistax, xi għama min jaqralu;
- Ara x'qed isir u x'mhux isir minn għaqdiet; aghmel int dak-li mhux qed isir mill-oħrajn.
- Aghżel xogħol t'għajnuna li int thoss li kapaċi għaliħ u li jogħġbok, għax għandek talent u inklinazzjoni għaliħ;
- Taqtagħax qalbek jekk issib indifferenza u nuqqas ta' kooperazzjoni.

Hu fil-pjan t'Alla għal kull wiehed u waħda minna li tfittxu lil xi hadd li qed jistenna preċiżament minn għandna xi ftit paċi hena, ferh u mħabba.

DEHERA ĠDIDA LIR-RIVISTA

Din hija s-sittax il-ħarġa tar-rivista IL-BELT VICTORIA u kif tistgħu tindunaw, qegħdin ma din il-ħarġa naqthu dehera ġdida lir-rivista parroċjali tagħna. Bħal tfajel lil tfarfar ġmielu matul is-snin tal-adoleszenza u sar joqgħodlu tajjeb il-qalzieri twil għax għalaq is-sittax il-sena, hekk ukoll ir-rivista tagħna kibret fid-daqs jekk mhux fil-paġni.

Dan il-format ġdid tar-rivista issa jippermettilna li ninkludu iktar materjal ta' fejda għalikom, inżewqu l-paġni b' iktar ritratti u fuq kollox inkabru t-tipa. Id-daqs il-ġdid

ijffer ukoll, iktar spejż għad-direzzjoni, u għalhekk tajjeb li ntnnu l-appell tagħna għal għajnuna finanzjarja minnkom il-qarrejja. Min xahar għal iehor qed jaasluna xi kontribuzzjonijiet ġenerużi; lil dawk li s'ssa għoġbhom jiftakru fina niringrazzjawhom u nwegħduhom it-talib tagħna għax b'hekk qed jgħinu opra qaddisa. Lil dawk li forsi sallum għadhom ma kkontribwew qatt xejn, ġentilment inhegħgħom joffru xi donazzjoni, żgħira kemm hi żgħira, għall-ispejż tar-rivista.

Għal darb'oħra fil-Bażilika ta' San Ġorġ Martri ġiet organizzata Ġimgħa Ta' Aġġornament Religjuż, bejn l-14 u d-19 ta' Novembru, 1983

Il-kelliemi ewlieni matul din il-Ġimgħa, kien l-Isqof t'Għawdex, E. T. Mons. Nikol Cauchi, li għażel bħala t-tema prinċipali għall-konferenzi tiegħu: "Il-Problemi taż-Żmienijiet Tagħna fid-Dawl ta'Fidi Nisranija".

Dwar dan is-suġġett hekk attwali fil-ħajja tal-lum, Mons.

Isqof tkellem fuq diversi aspetti, fosthom il-persuna umana, il-familja nisranija, ir-relazzjoni ta' mħabba u prokreazzjoni bejn il-miżżeuġin, u s-sehem tal-laċji fil-krija.

Bħala għelquq tal-Ġimgħa, Mons. Isqof mexxa Quddiesa Koncelebata flimkien mal-Kapitul għorġan (ara ritratt) u li fiha ha sehem il-Chorus Urbanus taħt id-direzzjoni ta' Mro John Galea.

SENA MQADDSA TAR-REDENZJONI
25 ta' Marzu 1983 - 22 t'April 1984

Il-Papa Gwann Pawlu II jidher ibus il-"Porta Santa" tal-Bażilika ta' San Pietru fil-ftuh tas-Sena Mqaddsa.

IR-REDENZJONI TIEGHI

Xi tfisser ghalija r-Redenzjoni?
 Xi Frott qed niehu minn din ir-Redenzjoni?
 Bir-Redenzjoni u minghajra kont inkun xorta wahda?

Ir-Redenzjoni tieghi swiet Tbatija u Mewta harxa lill Kristu. Jiena kont ikkundannat ghat-telfien etern minhabba d-dnub, iżda kont salvat minn Kristu. Issa jmiss lili li nipproffitta minn din ir-Redenzjoni. Bil-Maghjudija jiena ġa bdejt niehu minn dan il-Frott tar-Redenzjoni u bis-Sagramenti l-oħra nkompli niehu minn dfan il-Gid kbir li kisbilna Kristu. Il-bniedem minghajr Kristu (minghajr ir-Redenzjoni) m'hwiex Bniedem.

**ULIED GODDA
 FIL-PARROĊÇA**

- 23.10.83 ELAINE bint Peter Paul Thewma u Dolores neè Ellis
- 30. 10. 83 MICHAEL iben Joseph Formosa u Maria neè Galea
- 6. 11. 83 CATRIONA bint Raymond Cini u Rose Anne neè Muscat.
- 13.11.83 KENNETH iben George Agius u Doris neè Bajada
- 6.12.83 GEORGE iben Lawrence Apap u M. Stella neè Attard

**INGHAQDU
 FIŻ-ZWIEĠ NISRANI**

- 29.10.83 Anton Sacco u Georgia Said
- 3.12.83 Maria Regina Tabone u George Cini
- 17.12.83 Frances Micallef u Carmelo Grima

DAHLU QABILNA

FL-ETERNITÀ

- 15.10.83
- 18.11.83
- 4.12.83
- 19.12.83

- Carmela Xerri
- Bernarda Cefai
- Giorgia Attard
- Giuseppi Cremona

Teatru Astra
jippreżenta

DEHRA MILL-PONT

Dramm fi Tlett Atti

nhar **is-Sibt, 14 ta' Jannar 1984 fis-8 p.m.**

homemart

Dealers in first class chandeliers, lights, ceramics
 home appliances, gifts, kitchen ware, clocks
 home decorations and furniture.

33, Republic Str., Victoria, Gozo.

Tel. 556666

CROWNING GLORY SALON

The Exclusive Hairdressing Salon
 for professional
 cutting, styling, perming, colouring
 tinting, straightening and setting

23, Vairinga Street,
 Victoria, Gozo.

Tel: 551848

IL-QADDIS TAX-XAHAR

SAN FRANĠISK DE SALES (1567 - 1622)

Il-protezzur tal-ġurnalisti kattoċiċi twieled fil-21 ta' Awissu 1567, fil-Kastell ta' Sales, Savoia. Mingħand il-ġenituri tiegħu rċieva edukazzjoni nisranija mill-aħjar. Il-missier, imlahhaq kif kien fil-Kunsill tad-Duka ta' Savoia, haseb minn kmieni biex lil ibnu tiegħi tajjeb għall-karriera politika. Frangisk tgħalliem isuq iż-żiemel u fil-istharrig tal-'fencing' - tahrig b'żonnjuż ferm biex 'l quddiem isir kavalier.

L-rċieva l-Grizma u l-Ewwel Tqarbina fil-1577. Ta' hdxal isena ha t-tonsurata. Minn tfulitu wera tjebla, karattru, u kapaċità mill-aqwa għax-xogħol. Missieru, il-bieċta tat-tonsurata, ma tantx xammha t'fuh. Hu ma txaqux jaqbad it-trieq tas-sacerdozju imma dik ta' avukat. Kien minhabba f'hekk li baġhtu Pariġi fil-kulleġġ tal-patrijiet Ġiżwiti fi Clermont, u wara Frangisku mar fl-Università ta' Padova. Hawnhekk hu kiseb il-lawrja kemm fid-dritt ċivili kif ukoll ekklesjastiku.

L-ż-żagħżuġ irritorna d-dar fejn għal xi sena u nofs serva ta' avukat, imma dejjem kellu l-fmoħu li sir qassis. Missieru tghidx x'għamel; iżda ibnu deher deċiż għall-aħħar. B'hekk wara li sar suddjaku, ġie orndat saċerdot mill-Isqof De Granier fit-18 ta' Diċembru 1593. Kien iqaddes b' devozzjoni kbira, iqarar kemm jiflah, iġħalliem lili-fotra, iżur l-irziezet u jgħin b'imhabba kbira lil-fabsin. Ftit wara ntbagħat fil-parroċċa difiċi ta' Thonon fejn imnies tghidx kemm fiċċluh. Mhux l-ewwel darba li ra l-mewt ma' wiċċu. Għajruh saħhar u l-miġbħut tax-xitan. Meta ra li ma seta' jgħmel xejn giettu idea ġenjali għall-aħħar. Beda jikteb fuljetti żgħar li kien iwahħalhom mal-hitan bil-lej jew jibgħathom fid-djar. Kienu jittrattaw dvar il-verità tal-fidi kattoċika. L-istil tagħhom kien ġurnalistik u għall-aħħar. Dawn il-fuljetti malajr taw il-frott mixtieġ. Bosta eluf reġġhu daru lejli l-Knisja. Jingħad li n-numru tagħhom kien ta' madwar tnejn u sebghin elf.

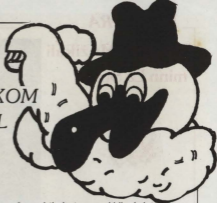
Fl-1602, mar Pariġi biex jiddefendi kawża reliġjuża u f'tit wara fit-8 ta' Diċembru ta' l-istess sena ġie midluq Isqof f'Thonon - fix-Chablais. Dam Isqof għoxrin sena u hađem kemm felah biex jiffirma kleru qaddis u kolt.

Fl-1622, hu mar Avignon biex ikun preżenti għad-dahla trijunfali tar-Re Luigi XIII, li kien għadu kemm rebah il-gwerra ċivili. Minn hawnhekk telaq lejli Lyons fejn taw puplesija fis-27 ta' Diċembru 1622. Miet l-għada fit-tmienja ta' fil-għaxija. Kellu 56 sena. Alessandru VII għamlu Bcatu fil-1661, u l-istess Papa għamlu qaddis 4 snin wara. Papa Pju IX iddikjaraħ duttur tal-Knisja u l-Papa Pju XI hatru Protezzur tal-Ġurnalisti fil-1923.

Għad li kien ikun imħabbat hafna, xorta żamm ma Alla rabta ntima. Darba mistoqsi jekk qattx jinsa l-preżenza t'Alla wieġeb b'umilta kbira: "Iva, xi kultant, ngħidu aħna għal xi hmistax-il minuta."

N.B. Il-Knisja tiċċelebra l-festa ta' dan il-Qaddis fil-24 ta' Jannar.

GHALIKOM TFAL

Ghezież tfal, Ergajna Itqajna: Issa, bil-għajnunata t'Alla bdejna sena ġdida. Min jaf kemm għamlitu riżoluzzjonijiet fil-bidu tagħha, eh: Min qal issa nibda nagħmel hekk, min qal issa mil-lum 'il quddiem ma mridx nagħmel hekk iżjed; insomma, kullhadd bir-riżoluzzjoni tiegħu. Imma kellna b'żonn nagħmlu riżoluzzjoni waħda u tajba: li r-riżoluzzjonijiet li hađna, inżommuhom.

Halli ngħidkum hrafja żgħira, iżda minnha rridu nitgħallmu xi haġa. Din m'għandha x'taqsam xejn mar-riżoluzzjonijiet ta' l-Ewwel tas-Sena, imma tajjeb li ngħidhilkom.

Darba f'għadira ċkejkna mimlija hut, huta żgħira txaqet tkun taf xi tfisser il-kelma "ilma", għax, miskina ma kenitx taf. Staqsiet lil hafna hut shabha, iżda hadd minnhom m'għaraf jgħidilha x'inhu "ilma". Fl-aħħar, meta l-huta rat li kienet ser tibqa' mingħarf twegiba, hasbet li titlaq minn dik l-għadira u tmur tghix fil-bahar, bil-hsieb li hemmhekk issib lil xi huta brava li tghidilha x'inhu "ilma". Meta sabet ruħha fil-bahar b'diet dlonk tistaqsi lil hut l-oħra fuq dik il-kelma, iżda l-anqas dawn m'għarfu jaqtgħulha xewqitha. Fl-aħħar, dur minn hawn u staqi minn hemm, ittaqgħet ma' huta xiha. "Nanna huta, xi tfisser il-kelma "ilma"? staqsietha. Il-huta xiha, mistagħġba għall-aħħar b'dik il-mistoqsija, daret lejli min kelimha, u b'harsa qalila wegħitha: "X'inhu: Kif inhi din: Ma taf x'inhu "ilma"? Missek tisthi. Dan hu "ilma". . . dan li qiegħda tghum fih . . . dan li hawn madwarna."

Aħna wkoll, tfal, bħal dik il-huta ċkejkna, għandna hafna affarijiet sbieħ madwarna, affarijiet li lina jistgħu jiswewina ta' ġid kbir, iżda, għax m'ahniex bil-għaqal biżżejjed, m'ahniex nagħmlu użu minnhom. Huma għalina, kif ingħidu bil-Malti, gallettini f'haq il-hmir. Għandna, per eżempju, l-iskola, il-tagħlim, u aħna ma ridx nafu bihom, ma ridx nistudjaw u nitgħallmu għall-ġejjieni tagħna. Għandna l-Knisja u s-Sacerdoti li jgħallmuna l-hwejjeġ sbieħ ta' Alla, u aħna forsi l-anqas nagħtu każ tagħhom, u l-hwejjeġ spiritwali, li għandhom x'jaqsu ma' ruħna, nagħtuhom il-ġenb.

Tfal, nitgħallmu nagħmlu iżjed użu tajjeb mill-ġid li Alla l-Imbierke għoġbu jagħtina għall-qadi tagħna tar-ruħ u l-ġisem.

Tatà.
Iz-Ziju Peppi

J. DESIRA FURNITURE

City Gate - Valletta Tel. 20232
Bajada Street - Zabbar
Astra Complex - Victoria

Kunċert Mużikali minn La Stella

Il-Kunċert Mużikali li l-Banda Ċittadina La Stella esegwiet fid-19 ta' Novembru 1983 kien bla dubju wiehed straordinarju għal din il-Banda ewlenija ta' gżirtna. Dan peress li l-Kunċert inżamm f'isem l-Għaqda tal-Każini tal-Baned bhala parti mill-festi li ġew iċċelebrati f'għej Santa Ċeċilja, Patruna ta-Żużika.

Il-Banda onorat l-okkażjoni distinta li għaliha gjet mistiedna tipparteċipa bi programm strumentali ta' livell ferm għoli, programm li ġie apprezzat mhux f'it mid-dilettanti tal-mużika klassika u l-partitarji tas-Soċjetà.

Il-President tal-Għaqda Każini tal-Baned il-Kav. M.A. Delia, f'indirizz qasir li għamel fil-ftuh tal-programm, bhall donnu kien qed jobsor x'setgħet tagħti l-Banda La Stella meta irrimarka: "Ahna ċerti li l-Banda Ċittadina La Stella f'Għawdex ser tppaxxina bl-esekuzzjoni tagħha f'din l-okkażjoni tal-lum" għax tabilhaqq il-Banda tat sodisfazzjon u gost kbir lil kull min jaf japprezza l-mużika.

Mertu kbir għal dan is-suċċess għandu bla dubju s-Surmast Direttur Joseph Vella, li ikkonferma għal darb'ohra l-kapaċità straordinarja tiegħu fid-direzzjoni, u miegħu s'intendi l-Assistent Surmast, John Galea, kif ukoll il-bandisti kollha mill-iktar wiehed anżjan sal-iżgħar wiehed.

Il-programm kien jinkludi xogħolijiet ta' Verdi, Gounod, Healey, Gomez u Vella. Preżenti għal dan il-Kunċert, li sar fit-Teatru Astra kien hemm il-Ministru tal-Affarjiet Barranin u Kultura, l-Onor. Alex Sceberras Trigona, deputati parlamentari Għawdxin, delegazzjoni tal-Kunsill tal-Każini tal-Baned, rappreżentanti tal-Każini f'Għawdex, soċi u ammiraturi tal-Banda flimkien mal-pubbliku ġenerali.

Il-Kunċert reġa' nżamm l-għada l-Hadd, 20 ta' Novembru f'Misrah it-Tokk (ara ritratt).

Rokna tal-LADIES SOCIETY:

Il-Ladies Society tal-Parroċċa tagħna ssoktat bid-diversi attivitajiet li kienet hejjiet għall-aħħar xahrejn tas-sena. Dawn l-attivitajiet kienu prinċipalment tlieta:

1. Il-Kors tal-Helu li nbda f'Novembru u ġie fit-tmiem tiegħu bl-għaxar lezzjoni li Wenzu Borg ta fis-6 ta' Diċembru. F'din l-aħħar lezzjoni l-partiċipanti għall-kors iċċelebraw b'Cake u Punch waqt li Mons. Arcipriet, f'ismu u f'isem l-L.S., irringrazzja lil W. Borg għall-hidma tiegħu favur il-Parroċċa tagħna.

2. Il-Bazaar tal-Milied li sar bejn il-15 u s-17 ta' Diċembru. F'dan il-bazaar hadmu bis-shih il-membri kollha tal-Kumtat tal-L.S. li kellhom koperazzjoni kbira minn diversi membri tal-Komunità Parrokkjali ta' San

Gorġ. Lil dawn kollha jixraq u jmur il-hajr tal-Parroċċa.

3. Ir-Riċeviment tal-Milied li bhas-soltu sar fil-25 ta' Diċembru dritt wara l-Konċelebrazzjoni Pontifikali ta' fil-għaxija. Għall-ewwel darba l-organizzazzjoni ta' dan ir-riċeviment gjet f'data mill-Arcipriet lil Ladies Society. Għal dan ir-riċeviment attendew Mons. Isqof, il-Kapitu u l-Kleru tal-Bażilika, il-Kunsill Parrokkjali u għadd kbir ta' membri attivi fil-Parroċċa.

Issa li dhalna f'sena ġdida l-Ladies Society qed thejji għadd ta' attivitajiet oħra bi tkomplja ta' l-għanijiet tagħha fis-sena 1984. Lil Ladies Society, minn dawn il-kolonni, nixtiequha s-suċċessi li s'issa kkwalfikaw l-attivitajiet tagħha fl-imghoddi.